

RÈN LUYỆN KỸ NĂNG TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHÓA CHO GIÁNG VIÊN TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG THÁI NGUYÊN

Trần Hoàng Tinh*

Trung tâm Giáo dục quốc phòng Thái Nguyên

TÓM TẮT

Rèn luyện kỹ năng cho giảng viên về tổ chức hoạt động ngoại khóa (HĐNK) cho sinh viên là một vấn đề quan trọng cần được các nhà quản lý lưu tâm. Muốn hoạt động này được tốt, sinh viên hứng thú tham gia thì bất kỳ nội dung nào hỗ trợ cho học phần nào cũng phải có đội ngũ giảng viên thật vững vàng về chuyên môn nghiệp vụ. Tuy nhiên, việc này không dễ dàng thực hiện được trong một sớm một chiều. Nhà quản lý phải có tài, có tâm mới khích lệ được mỗi giảng viên tự tích lũy, bổ sung kiến thức, kỹ năng tổ chức HĐNK cho sinh viên môn học giáo dục quốc phòng, an ninh (GDQPAN) cho chính mình. Giám đốc trung tâm tạo các điều kiện tốt nhất có thể để cho mỗi giảng viên tự giác vươn lên.

Từ khóa: giáo dục quốc phòng, an ninh, hoạt động ngoại khóa, giảng viên, sinh viên

MỞ ĐẦU

Đội ngũ giảng viên là lực lượng chủ yếu giữ vai trò quan trọng nhất trong việc thực hiện HĐNK cho sinh viên, là nhân tố ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả hoạt động này. Trình độ và năng lực tổ chức của giảng viên là yếu tố mang tính chất quyết định đến sự thành công của HĐNK cho sinh viên khi học môn học GDQPAN. Thực tế cho thấy chất lượng đội ngũ giảng viên các bộ môn hiện nay ở Trung tâm GDQP Thái Nguyên không đồng đều đã ảnh hưởng không nhỏ tới chất lượng dạy học nói chung và tổ chức HĐNK cho sinh viên nói riêng. Vì vậy, rèn kỹ năng cho giảng viên về tổ chức HĐNK cho sinh viên là một việc làm hết sức cần thiết, cần được coi trọng trong hệ thống các biện pháp của người làm công tác quản lý tại Trung tâm.

Để các HĐNK đem lại kết quả cao, đòi hỏi giảng viên phải có kỹ năng và phương pháp tổ chức hoạt động này. Kỹ năng tổ chức các HĐNK của giảng viên có ảnh hưởng rất lớn đến kết quả của các hoạt động này. Kỹ năng tổ chức là yếu tố quan trọng cho sự thành công hay thất bại của mỗi HĐNK, đó cũng chính là năng lực thực hiện của giảng viên. HĐNK với nội dung và hình thức rất đa dạng và phong phú, do đó đòi hỏi người tổ chức

phải có năng lực và kỹ năng cần thiết như: Khả năng xác định mục đích, yêu cầu HĐNK; Năng lực lựa chọn nội dung HĐNK; Biết xác định hình thức, phương pháp tổ chức HĐNK; Khả năng vận dụng các nguyên tắc và các yếu tố tổ chức HĐNK; Sự tự tin, tinh khiêm tốn và cầu thị trong tổ chức HĐNK; Kiến thức, kinh nghiệm và tinh linh hoạt trong tổ chức HĐNK; năng lực huy động và phối hợp với các lực lượng giáo dục và kỹ năng nắm bắt tâm lý của các đối tượng...

THỰC TRẠNG KỸ NĂNG CỦA GIÁNG VIÊN KHI TỔ CHỨC HĐNK CHO SINH VIÊN TẠI TRUNG TÂM GDQP THÁI NGUYÊN

Để đánh giá kỹ năng hiện tại của giảng viên, khi tiến hành tổ chức các HĐNK cho sinh viên trong học tập môn GDQPAN tại Trung tâm GDQP Thái Nguyên, chúng tôi đã tiến hành lập phiếu khảo sát 100 sinh viên K24-SP1 (*Sinh viên K49 - Trường ĐH Sư Phạm Thái Nguyên sau khi học xong môn học GDQPAN tại Trung tâm GDQP Thái Nguyên*), 60 sinh viên K48 lớp đào tạo giáo viên ghép môn GDTC-GDQP (*đào tạo 1 năm tại Trung tâm GDQP Thái Nguyên*) và 40 cán bộ giảng viên của Trung tâm GDQP Thái Nguyên. Qua khảo sát có được kết quả như sau:

Từ kết quả Bảng 1 cho thấy: Đại đa số giảng viên được đánh giá tốt (81% và 80%) là có kỹ năng trong lựa chọn nội dung và đã xác định

* Tel: 0988 114316

được mục đích, yêu cầu của nội dung HĐNK đã lựa chọn, chỉ có 2,5% và 3% trong số người được hỏi đánh giá là chưa tốt. Đặc biệt khả năng nắm bắt tâm lý của các đối tượng, sự tự tin, tính khiêm tốn và cầu thị trong tổ chức HĐNK của giảng viên nhận được đánh giá tốt lần lượt là 94,5% và 95,5%, chỉ có 1% và 1,5% đánh giá là chưa tốt. Có được kết quả trên là do đại đa số đội ngũ giảng viên của Trung tâm là Sĩ quan biệt phái, đã có thâm niên công tác trong môi trường Quân đội, vậy nên đây là điểm mạnh của họ.

Tuy nhiên, điều bất cập là ở Trung tâm hiện nay các giảng viên chưa được đào tạo bài bản về kỹ năng tổ chức các HĐNK, mà chủ yếu giảng viên chỉ dựa trên khả năng vốn có của bản thân mình. Trong khi thực tế, để tổ chức

một buổi ngoại khóa cho sinh viên lại không hề đơn giản, vì những tình huống phức tạp, thậm chí rủi ro luôn luôn rình rập trong khi tổ chức HĐNK cho sinh viên. Vậy nên, có trên 50% đối tượng được hỏi đánh giá ở mức bình thường và chưa tốt ở các kỹ năng của giảng viên như: Khả năng xác định hình thức, phương pháp; Việc vận dụng các nguyên tắc và các yếu tố có liên quan; Năng lực huy động và phối hợp với các lực lượng giáo dục; Kiến thức, kinh nghiệm và tính linh hoạt trong tổ chức HĐNK. Đây là thực trạng cần được kịp thời khắc phục để HĐNK thực sự đem lại kết quả như mong muốn, góp phần nâng cao chất lượng công tác GDQPAN cho sinh viên tại Trung tâm GDQP Thái Nguyên trong giai đoạn mới.

Bảng 1. Đánh giá kỹ năng của giảng viên khi tổ chức HĐNK cho SV trong học tập môn học GDQPAN

STT	Nội dung	Lựa chọn đánh giá					
		Tốt		Bình thường		Chưa tốt	
		F	%	F	%	F	%
1	Khả năng xác định mục đích, yêu cầu của mỗi nội dung HĐNK.	160	80,0	34	17,0	6	3,0
2	Khả năng lựa chọn nội dung HĐNK.	162	81,0	33	16,5	5	2,5
3	Năng lực xác định hình thức, phương pháp tổ chức HĐNK.	95	47,5	62	31,0	43	21,5
4	Khả năng vận dụng các nguyên tắc và các yếu tố tổ chức HĐNK.	99	49,5	64	32,0	37	18,5
5	Năng lực huy động và phối hợp với các lực lượng giáo dục.	98	49,0	66	33,0	36	18,0
6	Khả năng nắm bắt tâm lý của các đối tượng.	189	94,5	8	4,0	3	1,5
7	Sự tự tin, tính khiêm tốn và cầu thị trong tổ chức HĐNK.	191	95,5	7	3,5	2	1,0
8	Kiến thức, kinh nghiệm và tính linh hoạt trong tổ chức HĐNK.	94	47,0	73	36,5	33	16,5

GIẢI PHÁP RÈN LUYỆN KỸ NĂNG CHO GIẢNG VIÊN KHI TỔ CHỨC HĐNK CHO SINH VIÊN

Khi nhà quản lý có sự quan tâm đến HĐNK, thì một trong những việc cần thiết phải làm là đề ra các giải pháp rèn luyện kỹ năng cho giảng viên để tổ chức HĐNK cho sinh viên.

- **Mục đích là:** Xây dựng đội ngũ giảng viên có kỹ năng tổ chức tốt HĐNK cho sinh viên, giúp giảng viên nắm chắc kiến thức về lí thuyết, có khả năng thực hành tốt, có kỹ năng vững vàng... để thu hút sinh viên có động cơ học tốt môn học GDQPAN và tự giác trong rèn luyện kỷ luật.

- **Nội dung gồm:** Nhà quản lý phải tiến hành đánh giá, phân loại giảng viên từ đó xác định yêu cầu rèn luyện. Phải tạo ra được bầu không khí lành mạnh để giảng viên tự giác thực hiện. Khi tổ chức chỉ đạo phải có sự thống nhất ở trong tổ, nhóm chuyên môn, đến khoa giáo viên để tạo sự đồng thuận cao trong chuyên môn. Mọi giảng viên phải nghiên cứu kĩ nội dung, thao tác thực hiện phải thống nhất, quá trình thực hiện phải có logic chặt chẽ. Qua thực tế hoạt động mỗi giảng viên sẽ nhận thấy những mặt mạnh, yếu của mình để cùng trao đổi nâng cao kỹ năng tổ chức

HĐNK cho sinh viên khi học môn học GDQPAN. Mỗi giảng viên phải tích cực học tập, không ngừng nâng cao kiến thức, kỹ năng tổ chức, phương pháp tiến hành HĐNK cho sinh viên, biết thực hành hướng dẫn và tạo hứng thú cho SV khi tham gia các HĐNK trong GDQPAN.

- *Hình thức tiến hành*: Tổ chức cho giảng viên đi tập huấn chuyên môn về HĐNK, từ đó bồi dưỡng cho họ không chỉ năng lực mà còn về kỹ năng và phương pháp tổ chức HĐNK. Hoặc cho giảng viên tham dự các buổi HĐNK của sinh viên tại Trung tâm hoặc tham quan ở các Trung tâm bạn (*cả buổi thành công và buổi chưa thành công để rút kinh nghiệm*); Mời những giảng viên có trình độ chuyên môn và kỹ năng tốt tới tham gia - cố vấn; Trao đổi kinh nghiệm giữa các giảng viên trong các buổi sinh hoạt tổ, nhóm chuyên môn; Giảng viên lập kế hoạch bồi dưỡng, tự bồi dưỡng và Trung tâm tạo điều kiện cung cấp các thông tin cần thiết.

- *Hình thành và rèn luyện cho giảng viên các kỹ năng tổ chức HĐNK cho sinh viên, bao gồm*:

+ *Kỹ năng đưa ra nhiều phương pháp tổ chức hoạt động và lựa chọn phương pháp tốt nhất*: Thông thường khi gặp các vấn đề có liên quan đến tổ chức HĐNK cho sinh viên, người tổ chức thường đưa ra cách giải quyết mang tính suy đoán. Các phương pháp tổ chức HĐNK cho sinh viên được chuẩn bị trước thì khả năng tiếp thu của sinh viên sẽ tăng lên. Nếu người tổ chức để xảy ra sai sót khi thực hiện HĐNK thì việc học tập, rèn luyện của sinh viên sẽ bị giảm sút. Người giảng viên cần phải nghiên cứu kỹ xem xét thấu đáo cần áp dụng phương pháp nào, dựa trên năng lực kiến thức nào, phải có khả năng nhận biết các phản ứng của sinh viên trong mỗi nội dung, từ đó đánh giá được tình huống học tập, rèn luyện cụ thể của sinh viên để có sự điều chỉnh kịp thời. Trong khi lên kế hoạch, người tổ chức đã vạch ra các phương pháp và khi thực hiện nên cố gắng định hướng để làm theo những phương pháp đã xác định từ trước. Chỉ có thể

thay đổi phương pháp khi thật cần thiết và chỉ thay đổi nếu trong quá trình thực hiện phát sinh những tình huống mới, tránh tùy tiện thay đổi các phương pháp ngay tức thì. Với những nội dung thực hành, người tổ chức cần để cho sinh viên tự thực hành những nội dung mà trong "kịch bản" của HĐNK đã xác định, cho đến khi sinh viên cảm thấy có thể lĩnh hội được tất cả (đạt được mục đích) thì mới chuyển sang nội dung tiếp theo.

+ *Kỹ năng vận dụng các nguyên tắc, các yếu tố tổ chức HĐNK cho SV tạo hứng thú học tập môn học GDQPAN*: Để gia tăng hiệu quả học tập cho sinh viên trong HĐNK môn học GDQPAN, mỗi giảng viên cần phải nắm rõ các nguyên tắc tổ chức HĐNK môn học GDQPAN. Cách truyền đạt của giảng viên đòi hỏi phải mang tính chuyên nghiệp, nguyên tắc nhưng linh hoạt. Người tổ chức phải ý thức được hứng thú học tập của sinh viên trong HĐNK là nhân tố quan trọng nhất đem đến sự thành công. Nhiều giảng viên phản ánh rằng họ cảm thấy bị dãn đoạn khi sinh viên tỏ ra không thích HĐNK trong GDQPAN do mình phụ trách. Muốn khắc phục cần phải hết sức khéo léo trong việc sử dụng các nhân tố sau đây:

Một là: Mức độ tập trung của sinh viên trong quá trình tổ chức. Khi sinh viên ít chú ý thì các em không thể nào tiếp thu được, nhưng tập trung quá cao độ thì sẽ gây căng thẳng. Mỗi giảng viên khi tổ chức cần chú ý 4 yếu tố để có thể làm tăng hoặc giảm mức độ tập trung của sinh viên, đó là: *Mức độ gần gũi giữa giảng viên với sinh viên, thời gian diễn ra, mức độ hiểu rõ vấn đề và nghệ thuật đặt câu hỏi của giảng viên*. Khi thấy sinh viên tích cực trong các hoạt động thì giảng viên sẽ ít phải can thiệp vào quá trình tổ chức, mà để hoạt động đó tự diễn ra theo kế hoạch đã đặt ra ban đầu.

Hai là: Sắc thái tình cảm. Thông qua các biểu hiện của sinh viên ở từng tình huống cụ thể người tổ chức có thể biết được sinh viên có phải đang sẵn sàng tham gia học hỏi hay

không. Các em luôn có khuynh hướng nỗ lực vươn tới mục tiêu nếu bản thân thấy thích và có niềm tin mình sẽ thành công. Giảng viên nhận biết cảm xúc của sinh viên qua các biểu hiện thích thú – trung hoà - chán ghét và khéo léo điều chỉnh cảm xúc đó là kỹ năng của người tổ chức. Điều này quan trọng hơn rất nhiều khi chỉ là đơn thuần bổ sung các thiếu sót của chúng.

Ba là: Sự thành công. Để thành công được mỗi sinh viên phải tự thân cố gắng hết mình. Người tổ chức khi ra những bài tập (tính huống) nếu dễ với sinh viên các em sẽ không thấy hứng thú và ngược lại bài tập (tính huống) khó mà hoàn thành được thì đó mới là thành công. Sự thành công tất yếu phụ thuộc vào hai nhân tố đó là: Độ khó của bài tập (tính huống) đưa ra và kỹ năng của người tổ chức. Điều này đòi hỏi người tổ chức khi nào nên tăng hoặc giảm độ khó cơ bản của bài tập (tính huống), nên để cho sinh viên thử sức để nhận biết được mức độ nào là phù hợp, từ đó người tổ chức tìm ra được phương pháp truyền đạt cho phù hợp. Với những sinh viên đã đạt được nhiều thành tích các em cảm thấy tự tin trong việc thể hiện mình, thậm chí thất bại cũng là động lực để cố vươn lên. Ngược lại với sinh viên từng thất bại nhiều, các em sẽ bị quan.

Bốn là: Sự thích thú với buổi ngoại khoá. Nhân tố này không tự có, mà nó phát sinh trong quá trình tổ chức. Người tổ chức tạo sự thích thú cho sinh viên bằng cách làm cho sinh viên thích thú với bạn bè và với chính mình. Giảng viên đưa ra những lời bình luận thu hút sự chú ý của sinh viên, liên hệ nội dung của ngoại khoá với thực tế, khen ngợi sinh viên về những gì các em đã trình bày... Ngoài ra giảng viên tăng cường tính thiết thực của HĐNK cho sinh viên khi học môn học GDQPAN bằng việc gắn việc học của các em với truyền thống lịch sử của dân tộc và thực tế cuộc sống.

Năm là: Sự nhận biết kết quả. Giảng viên cho sinh viên thấy các em đã làm tốt ở điểm nào,

điểm nào cần phải cải thiện và cần phải làm gì để cải thiện điều đó. Có như vậy các em mới thấy có khả năng, khi làm được các em sẽ cố gắng hơn, bản chất là kích thích các em cố gắng phấn đấu đạt được mục tiêu của môn học GDQPAN. Muốn vậy, giảng viên cần phải tập trung vào sự phản hồi, phải đưa ra nhận xét một cách công bằng, chính xác, để khuyến khích khả năng tư duy của sinh viên.

Sáu là: Động lực khách quan, chủ quan. Động lực chủ quan tồn tại ngay trong mỗi sinh viên khi các em cảm thấy hài lòng với kết quả ban đầu của mình. Động lực khách quan có được khi các em tham gia thấy thích thú khi lĩnh hội được kiến thức. Động lực khách quan chuyển thành động lực chủ quan khi sinh viên hài lòng với HĐNK đã và đang diễn ra ở từng học phần. Các em từ chỗ cần phải tham gia đến thích tham gia, bước đầu tạo lập nhu cầu được tham gia các HĐNK.

Cả sáu nhân tố này chúng tác động qua lại lẫn nhau, thường xuyên bổ sung cho nhau, người tổ chức cần phải biết kết hợp hài hòa thuận thực trong từng buổi HĐNK cho sinh viên để đạt được hiệu quả như mong đợi.

Ngoài việc gia tăng động lực cho sinh viên, người tổ chức còn phải biết cách dẫn dắt sinh viên vào buổi ngoại khoá như: Thu hút sự chú ý của sinh viên ngay từ đầu, tránh sự nhàm chán, sử dụng thời gian ở đầu buổi hiệu quả, trong quá trình tổ chức những thông tin đưa ra phải được chính xác, có ví dụ minh họa cho nội dung truyền đạt, sử dụng những ví dụ thực tế tạo sự liên tưởng. Người tổ chức sử dụng các đồ dùng trực quan để sinh viên khi tiếp thu được thuận lợi. Kiểm tra mức độ hiểu bài của sinh viên trong quá trình tổ chức hoặc khi kết thúc là việc làm cần thiết, kiểm tra bằng viết hoặc quan sát thái độ. Từ đó người tổ chức xác định những sai sót để cải thiện kết quả học tập.

+ **Kiểm tra đánh giá:** Đây là bước quan trọng nhằm phát hiện những tồn tại chưa thực hiện được. Qua kiểm tra, nhà quản sẽ thấy được những điều bất hợp lý trong kỹ năng tổ chức

HĐNK của giảng viên để sửa chữa uốn nắn kịp thời. Đồng thời thấy được tác dụng của hoạt động này trong việc vừa nâng cao năng lực cho giảng viên, vừa hình thành, phát triển về kiến thức - kỹ năng - thái độ cho sinh viên. Kiểm tra đánh giá cũng là một cách để duy trì kỉ luật và thực hiện tốt quy chế môn học trong môi trường quân sự. Sau kiểm tra cần có động viên khen thưởng.

KẾT LUẬN

Hiệu quả HĐNK phụ thuộc rất nhiều vào năng lực, trách nhiệm của giảng viên, cán bộ quản lý và sự tham gia nhiệt tình của sinh viên. Vì vậy, Trung tâm cần coi trọng công tác tập huấn, bồi dưỡng kỹ năng tổ chức HĐNK cho đội ngũ cán bộ, giảng viên và cán bộ làm công tác quản lý sinh viên. Công tác này được thực hiện một cách linh hoạt, sáng tạo bằng nhiều hình thức, có thể do Trung tâm tổ chức thông qua các hoạt động thực tế ở mỗi khóa học GDQPAN tại Trung tâm. Cùng với bồi dưỡng toàn diện về nội dung, hình thức, phương pháp tổ chức HĐNK, Trung tâm cần chú trọng phát huy tinh thần nhiệt tình, trách

nhệm và năng khiếu, sở trường, sự linh hoạt, sáng tạo của các đối tượng tham gia; đồng thời, hướng dẫn cho họ lựa chọn nội dung, hình thức HĐNK phù hợp với từng học phần trong chương trình GDQPAN chính khóa và nhu cầu hoạt động của sinh viên.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chỉ thị số 12-CT/TW (ngày 03 tháng 5 năm 2007), "Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác GD quốc phòng và an ninh trong tình hình mới".
2. Thông tư Liên tịch số 18/2015/TTLT-BGDĐT-BLĐT-BXHX (ngày 08 tháng 9 năm 2015), "Quy định dạy, học và đánh giá kết quả môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh trong các cơ sở giáo dục nghề nghiệp, cơ sở giáo dục đại học".
3. Thông tư số 16/2015/TT-BGDĐT (ngày 12 tháng 8 năm 2015) "Quy chế đánh giá kết quả rèn của người học được đào tạo trình độ đại học hệ chính quy".
4. Luật GD quốc phòng, an ninh, ngày 19 tháng 6 năm 2013.
5. Quyết định số 72/2008/QĐ-BGDĐT ngày 23 tháng 12 năm 2008 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc ban hành Quy định tổ chức hoạt động thể dục, thể thao ngoại khóa cho HSSV.

SUMMARY

SKILLS IMPROVEMENT IN EXTRACURRICULAR ACTIVITIES ORGANIZATION FOR TRAINERS OF THAI NGUYEN CENTER OF DEFENSE EDUCATION

Tran Hoang Tinh*

Thai Nguyen Center of Defense Education

Skills training for trainers organized extracurricular activities for students is an important issue should be the managers attention. Want this activity is good, students interested in participating, any supplementary content modules must also have faculty steadfastness true professional. However, this is not easily achieved in a short time. Managers must be talented, the new center is a lecturer encouraging self-accumulation, additional knowledge, skills, extracurricular activities organized for students of national defense education course, security for yourself. Director of the center to create the best possible conditions so that each faculty voluntarily rise.

Keywords: defense education, security, extracurricular activities, lecturers, students

Ngày nhận bài: 31/7/2015; Ngày phản biện: 28/9/2015; Ngày duyệt đăng: 31/3/2016

Phản biên khoa học: GS.TS Nguyễn Văn Hồ - Trường Đại học Sư phạm - ĐHTN

* Tel: 0988 114316